

Nr. 7769/III-5/2024

22.04.2025

Către,

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În conformitate cu prevederile art. 514 din Codul de procedură civilă,
formulez prezentul

RECURS ÎN INTERESUL LEGII

În practica judiciară s-a constatat că nu există un punct de vedere unitar cu
privire la următoarele probleme de drept:

I. Calea de atac (apel sau recurs) ce poate fi exercitată împotriva hotărârii judecătorești prin care prima instanță a luat act de renunțarea la judecata unei cereri formulate pe calea unor proceduri speciale reglementate în Codul de procedură civilă sau în legi speciale, ce presupune atacarea hotărârii primei instanțe cu o cale de atac diferită de cea prevăzută de art. 406 alin. (6) teza I din Codul de procedură civilă.

II. Termenul de exercitare a căii de atac (durată și moment de început al curgerii acestui termen) împotriva hotărârii judecătorești prin care prima instanță a luat act de renunțarea la judecata unei cereri formulate pe calea unei proceduri speciale ce presupune o cale de atac cu termen de exercitare diferit de cel reglementat de art. 485 alin. (1) teza I din Codul de procedură civilă.

I. În ceea ce privește calea de atac:

I.1. Într-o primă orientare majoritară se consideră că **recursul** este calea de atac împotriva hotărârii judecătorești prin care prima instanță a luat act de renunțarea la judecata unei cereri formulate pe calea unei proceduri speciale ce presupune atacarea hotărârii primei instanțe cu o cale de atac diferită de cea prevăzută de art. 406 alin. (6) teza I din Codul de procedură civilă.

În motivarea acestei opinii, s-a reținut că, în privința renunțării la judecată, prin dispozițiile art. 406 alin. (6) teza I din Codul de procedură civilă s-a prevăzut calea de atac a recursului. Aceste dispoziții apar ca fiind speciale, atât în raport cu prevederi cuprinse în Cartea a V-a și a VI-a ale Codului de procedură civilă, în care sunt reglementate procedura executării silite¹ și diferite proceduri speciale², cât și în raport cu prevederile cuprinse în acte normative speciale, potrivit cărora hotărârea pronunțată de prima instanță poate fi atacată numai cu apel³.

Potrivit principiului *specialia generalibus derogant*, sunt aplicabile cu prioritate dispozițiile din Codul de procedură civilă referitoare la renunțarea la judecată, astfel încât hotărârea pronunțată de prima instanță este supusă recursului.

În acest sens, s-a făcut trimitere și la minuta întâlnirii președinților secțiilor civile din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel dedicate aspectelor de practică judiciară neunitară în materie civilă, București, 23-24 septembrie 2024, în care se arătată că, în acest ipoteze, tipul căii de atac este recursul,

¹ **Art. 651 alin. (4) din Codul de procedură civilă – Instanța de executare:** „Dacă prin lege nu se dispune altfel, instanța de executare se pronunță prin încheiere executorie, care poate fi atacată numai cu apel, în termen de 10 zile de la comunicare.”;

² Ex: **procedura ordonanței președințiale - art. 1.000 alin. (1) din Codul de procedură civilă – Calea de atac:** „Dacă prin legi speciale nu se prevede altfel, ordonanța este supusă numai apelului în termen de 5 zile de la pronunțare, dacă s-a dat cu citarea părților, și de la comunicare, dacă s-a dat fără citarea lor.”;

³ Ex: - **procedura de emitere a ordinului de protecție – art. 45 alin. (1) din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată:** „Hotărârea prin care se soluționează cererea de emitere a ordinului de protecție este supusă numai apelului, în termen de 3 zile de la pronunțare dacă s-a dat cu citarea părților, și de la comunicare, dacă s-a dat fără citarea lor.”

- **procedura adopției - art. 88 alin. (1) din Legea nr. 273/2004 privind procedura adopției, republicată:** „Hotărârile prin care se soluționează cererile prevăzute de prezenta lege sunt supuse numai apelului în termen de 10 zile, cu excepția hotărârilor judecătorești prin care se soluționează cererea de deschidere a procedurii adopției, unde termenul de apel este de 30 de zile.”;

- **procedura insolvenței – art. 8 alin. (4) teza I din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență:** „Hotărârile judecătorești pot fi atacate de părți numai cu apel, în termen de 7 zile, care se calculează de la comunicare.”; **art. 46 alin.(1)** din același act normativ: „Hotărârile judecătorești sunt executorii și pot fi atacate, separat, numai cu apel.”;

întrucât art. 406 alin. (6) din Codul de procedură civilă constituie o normă juridică cu caracter special, care înlătură de la aplicare atât normele cu caracter general în materia căilor de atac („dreptul comun în materia căilor de atac”), cât și normele procedurii speciale care reglementează tipul căii de atac proprii procedurii respective („dreptul comun în materia procedurii speciale)⁴. (Anexa I.1)

I.2. În cea de-a doua orientare, în aceleași ipoteze, se consideră că tipul căii de atac este **apelul**, aceasta fiind calea de atac ce poate fi exercitată, potrivit legii, împotriva hotărârilor pronunțate în fiecare procedură specială în parte.

Orientarea este exemplificată prin hotărâri pronunțate de judecătoria în procedura de emitere a ordinului de protecție, prevăzută de Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată și în procedura ordonanței președințiale. Prin aceste hotărâri s-a luat act de renunțarea la judecată, iar în dispozitivul acestora este menționată calea de atac a apelului. (Anexa I.2)

II. Referitor la termenul de exercitare a căii de atac (durată și momentul de început al curgerii acestui termen)

II.1. Într-o primă orientare, se consideră că **termenul de exercitare a recursului este cel de drept comun (30 de zile de la comunicare)**, întrucât instanța nu a procedat la o judecată în fond a cererii, pentru a fi aplicabile termenele speciale în materia procedurilor speciale, prevăzute în considerarea specificului situațiilor litigioase reglementate prin aceste proceduri. De asemenea, textul art. 406 alin. (6) din Codul de procedură civilă nu face trimitere la normele procedurii speciale⁵ și

⁴ Pag. 58 din minuta întâlnirii președinților secțiilor civile din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel dedicate aspectelor de practică judiciară neunitară în materie civilă, București, 23-24 septembrie 2024, https://inm-lex.ro/wp-content/uploads/2023/11/Minuta-intalnire-Bucuresti-23_24_09_-2024_final_site.pdf;

⁵ Termenele speciale pentru declararea căii de atac prevăzute de lege pentru anumite materii/proceduri speciale, precum:
- în procedura de emitere a ordinului de protecție - termenul de 3 zile, care curge după distincțiile indicate în cuprinsul art. 45 alin. (1) din Legea nr. 217/2003, republicată;
- în materia contenciosului administrativ - termenul de 15 zile, care curge de la comunicare, potrivit art. 20 alin. (1) din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, modificată și completată;
- în materia suspendării actului administrativ, termenul de 5 zile, care curge de la comunicare, potrivit de art. 14 alin.(4) teza a II-a din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, modificată și completată;
- în materia ordonanței președințiale – termenul de 5 zile, care curge potrivit distincțiilor indicate în cuprinsul art. 1000 alin. (1) C. proc. civ.;
- în procedura de evacuare – termenul de 5 zile, care curge potrivit distincțiilor prevăzute de art. 1.042 alin. (5) C. proc. civ.;
- termenul de 5 zile în care poate fi atacată hotărârea dată cu privire la validarea popririi, potrivit art. 791 C. proc. civ.;

nici nu stabilește un termen înăuntrul căruia trebuie exercitat recursul, astfel încât acesta se completează cu dispozițiile de drept comun în materie de recurs, respectiv cu art.485 alin. (1) din Codul de procedură civilă. (*Anexa II.1*)

II.2. În a doua orientare, se consideră că termenul de exercitare a recursului este termenul special în materia procedurilor speciale respective. (*Anexa II.2*)

Apreciez că orientările de jurisprudență indicate la pct. I.1. și II.2. sunt în litera și spiritul legii pentru următoarele motive:

§ 1. Legislația aplicabilă

Codul de procedură civilă (2010), republicat, cu modificările și completările ulterioare

Art. 2 - Aplicabilitatea generală a Codului de procedură civilă

„(1) Dispozițiile prezentului cod constituie procedura de drept comun în materie civilă.

„(2) De asemenea, dispozițiile prezentului cod se aplică și în alte materii, în măsura în care legile care le reglementează nu cuprind dispoziții contrare.”.

Art. 406 alin. (6) - Renunțarea la judecată

„Renunțarea la judecată se constată prin hotărâre supusă recursului, care va fi judecat de instanța ierarhic superioară celei care a luat act de renunțare. Când renunțarea are loc în fața unei secții a Înaltei Curți de Casație și Justiție, hotărârea este definitivă.”.

-
- termenul de 7 zile de la publicarea hotărârii în BPI, prevăzut de art. 43 alin. (2) din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de insolvență și de prevenire a insolvenței;
 - termenul de 10 zile de la data comunicării hotărârii, prevăzut de art. 137 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, modificată și completată;
 - termenul de 10 zile, care curge de la comunicarea încheierii executorii pe care o pronunță instanța de executare, prevăzut de art. 651 alin. (4) C. proc. civ.;
 - termenul de 10 zile, care curge de la comunicare, aplicabil în cazul litigiilor, cererilor privind acordarea despăgubirilor pentru repararea prejudiciilor cauzate în cadrul procedurii de atribuire, precum și al celor privind executarea, anularea, nulitatea, rezoluțiunea, rezilierea sau denunțarea unilaterală a contractelor administrative, prevăzut de art. 55 alin. (3) teza I din Legea nr. 101/2016 privind remediile și căile de atac în materie de atribuire a contractelor de achiziție publică, a contractelor sectoriale și a contractelor de concesiune de lucrări și concesiune de servicii, precum și pentru organizarea și funcționarea Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor, modificată și completată;
 - termenul de 10 zile, care curge de la comunicarea hotărârii, prevăzut de art. 271 alin. (2¹) din Codul muncii, republicat;

Art. 485 alin. (1) teza I – Termenul de recurs

„Termenul de recurs este de 30 de zile de la comunicarea hotărârii, dacă legea nu dispune altfel.”

§ 2. Jurisprudența Curții Constituționale

În jurisprudența sa constantă, Curtea Constituțională a stabilit că, potrivit dispozițiilor art. 126 alin. (2) și art. 129 din Constituție, stabilirea regulilor de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești este de competență exclusivă a legiuitorului. Sub acest aspect, principiul liberului acces la justiție presupune posibilitatea neîngrădită a celor interesați de a le utiliza în formele și în modalitățile instituite de lege⁶.

În aceeași jurisprudență, s-a reținut că o hotărâre judecătorească nu poate fi atacată pe alte căi decât cele expres prevăzute de lege, iar în conformitate cu dispozițiile art. 126 alin. (2) din Constituție, competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt cele prevăzute numai prin lege, împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii. În virtutea acestui mandat, legiuitorul are competența de a adopta reglementări cu caracter general sau cu caracter special, derogatorii, cu aplicabilitate la anumite situații, în mod egal, pentru toți cei interesați în exercitarea acelorași categorii de drepturi sau în îndeplinirea acelorași categorii de obligații. Legiuitorul poate institui, în considerarea unor situații deosebite, reguli speciale de procedură, ca modalitate de exercitare a drepturilor procedurale, principiul accesului la justiție presupunând posibilitatea neîngrădită a celor interesați de a utiliza aceste proceduri, în formele și modalitățile instituite de lege⁷.

Astfel, reglementarea termenelor speciale, diferite de cele prevăzute în dreptul comun pentru exercitarea căilor de atac intră în marja de apreciere a

⁶ Decizia Plenului nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994; Decizia nr. 1100 din 8.09.2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 801 din 11 noiembrie 2011; Decizia nr. 123 din 16 februarie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 257 din 22 martie 2006;

⁷ Decizia nr. 447 din 15 octombrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 265 din 26 martie 2025, paragrafele 28-29; decizia nr. 673 din 31 octombrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 92 din 31 ianuarie 2018, paragrafele 21-30; Decizia nr. 833 din 3 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 192 din 15 martie 2016; Decizia nr. 731 din 29 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 948 din 22 decembrie 2015;

legiuitorului, care poate reglementa prin norme speciale de procedură, adoptate în considerarea unor situații deosebite, în scopul eficientizării procedurilor instituite prin lege și al asigurării celerității acestor proceduri⁸.

§ 3. Considerații referitoare la admisibilitatea recursului în interesul legii

§ 3.1. Prezentul recurs în interesul legii privește două probleme de drept a căror soluționare presupune identificarea corectă a raportului dintre norma generală și norma specială, din următoarele perspective:

a) În ceea ce privește calea de atac (apel sau recurs), este necesară lămurirea raportului dintre norma specială conținută în art. 406 alin. (6) teza I din Codul de procedură civilă plasată în Cartea a II-a codului - „*Procedura contencioasă*”, Titlul I- „*Procedura în fața primei instanțe*”, Capitolul III - „*Incidente procedurale*” și alte norme speciale conținute, fie în Cartea a V-a - „*Despre executarea silită*”, fie în Cartea a VI-a - „*Proceduri speciale*” ori în legi speciale, care prevăd că hotărârile pronunțate în primă instanță sunt supuse apelului, reluând, practic, paradigma Codului de procedură civilă în care apelul este o cale de atac ordinară, prin care se provoacă o nouă judecată în fond a procesului, iar recursul reprezintă o cale extraordinară de atac, ce poate fi exercitată numai în condițiile și pentru motivele expres și limitativ prevăzute de lege.

b) În ceea ce privește termenul de exercitare a căii de atac, problema de drept rezultă din conținutul lacunar al dispozițiilor art. 406 alin. (6) teza I din Codul de procedură civilă.

Astfel, indicând că renunțarea la judecată se constată prin hotărâre supusă recursului, textul nu menționează și termenul pentru exercitarea căii de atac, nici ca durată și nici ca moment de început.

Lacuna de reglementare în această privință și prezența unui concurs de norme juridice ridică o problemă de identificare a termenului pentru declararea căii de atac, în sensul de a se stabili dacă acest termen este cel de drept comun, prevăzut de art. 485 alin. (1) teza I din Codul de procedură civilă, sau dacă sunt aplicabile termenele speciale instituite pentru proceduri și/sau în materii speciale și care, în

⁸ Decizia nr. 159 din 26 martie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 430 din 30 mai 2019, paragraful 25;

considerarea unor situații specifice, derogă de la dreptul comun, atât sub aspectul duratei, cât și al momentului de la care aceste termene încep să curgă (*dies a quo*).

Ambele aspecte se circumscriu dispozițiilor art. 514 din Codul de procedură civilă, întrucât privesc probleme de drept care, în esență, presupun stabilirea corectă, prin utilizarea metodelor interpretării logico-sistematice și a celei teleologice, a noiei generale și a normei speciale, aplicabilă cu prioritate, potrivit principiului *specialia generalibus derogant*.

Printr-o jurisprudență constantă a Înaltei Curți de Casație și Justiție⁹ în cadrul mecanismelor de unificare s-a reținut că noțiunea de "problemă de drept" (în ceea ce privește recursul în interesul legii) și cea de "chestiune de drept" (în contextul hotărârilor prealabile) pot presupune nu numai clarificarea unei norme juridice echivoce sau susceptibile de mai multe sensuri, ci, în egală măsură, permit, de exemplu: stabilirea unei concluzii ce se impune din coroborarea unor norme juridice, prin aplicarea corespunzătoare a regulilor de interpretare; a se decide dacă o normă juridică mai este în vigoare sau nu, ca efect al unor modificări sau evenimente legislative succesive, în absența unei abrogări exprese; identificarea efectelor legale ale unor decizii pronunțate de instanța de contencios constituțional; statuarea cu privire la incidența unei norme de drept într-o anumită categorie de cauze, având un anumit obiect; **clarificarea raportului dintre două norme pe baza categoriilor de normă generală/normă specială și prioritatea incidenței normei speciale**, etc.

Soluționarea celor două probleme de drept prezintă importanță sub aspectul identificării corecte, cu putere obligatorie pentru viitor, a căii de atac și a termenului pentru exercitarea acesteia, consecințele din perspectiva aplicării principiului legalității căilor de atac, astfel cum acesta este consfințit prin art. 457 din Codul de procedură civilă fiind deosebit de importante, de vreme ce, corectivele prevăzute în alineatul (2) al acestui articol, corespunzătoare mențiunilor inexacte din cuprinsul hotărârii cu privire la calea de atac deschisă contra acesteia și indicarea greșită, de către instanță, a termenului pentru exercitarea căii de atac au ca premise de aplicare

⁹ Decizia nr. 13 din 7 martie 2022 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție-Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 398 din 26 aprilie 2022, paragraful 44 și jurisprudența loc. cit., paragraful 45;

previzibilitatea asupra naturii căii de atac (în cazul incidentului procedural al renunțării la judecată, apel sau recurs) și asupra termenului de exercitare a acesteia (termenul general sau cel special).

Prezentul demers de unificare urmărește asigurarea acestei previzibilități, în contextul în care problemele de drept au fost discutate în cadrul unor întâlniri de unificare a practicii judiciare în materie civilă și procesual civilă, iar concluziile dezbaterilor au fost diametral opuse.

Astfel, la întâlnirea reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale curților de apel și Înaltei Curți de Casație și Justiție ce a avut loc la Iași, în perioada 7-8 mai 2015, opinia formulată de Institutul Național al Magistraturii, însușită în majoritate de către participanți, a fost în sensul că termenul de exercitare a recursului în cazul dat este cel de drept comun, întrucât art. 406 alin. (6) C. proc. civ. nu face trimitere la normele speciale și nici nu stabilește un termen înăuntrul căruia trebuie exercitat recursul, considerent pentru care se impune completarea acestuia cu dispozițiile de drept comun în materie de recurs, respectiv cu art. 485 alin. (1) C. proc. civ., termenul general de declarare a căii de atac fiind de 30 de zile¹⁰.

Opinia a fost reevaluată cu ocazia întâlnirii președinților secțiilor civile din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel dedicată aspectelor de practică judiciară neunitară, ce a avut loc la București, în perioada 23-24.09.2024, în prezent, opinia INM, însușită cu majoritate de către participanții la întâlnire¹¹ fiind

¹⁰ Minuta întâlnirii, pag 48-49 <https://inm-lex.ro/wp-content/uploads/2020/04/Intalnirea-presedintilor-sectiilor-civile-Iasi-7-8-mai-2015-1.pdf>

În cadrul dezbaterilor, s-a arătat că, în practica judiciară a fost consacrată și soluția aplicării termenelor speciale de recurs prevăzute în materia care face obiectul judecării (litigii de muncă, de contencios administrativ, etc.), motivat de faptul că art. 406 alin. (6) C. proc.civ. nu instituie un termen special de recurs. Această opinie se întemeiază pe faptul că, ori de câte ori legislația specială cuprinde un termen, acesta va avea caracter special în raport cu termenele reglementate de Codul de procedură civilă. În susținerea opiniei contrare, s-a adus ca argument suplimentar faptul că, Codul de procedură civilă constituie dreptul comun, cu care se completează dispozițiile legislației speciale, dispozițiile art. 406 alin. (6) C. proc. civ. reprezentând ele însele dispoziții speciale față de reglementarea din materia recursului în legislația specifică. A fost exprimat și punctul de vedere conform căruia normele generale cu care se vor completa dispozițiile privind termenul de exercitare a recursului în materia discutată sunt cele din legislația specială.

¹¹ Minuta întâlnirii, pag. 57-60 - https://inm-lex.ro/wp-content/uploads/2023/11/Minuta-intalnire-Bucuresti-23_24_09_-2024_final_site.pdf

În cadrul catedrei de drept civil și procesual civil a INM a fost exprimată și opinia, însușită în minoritate, în sensul că, în cazul hotărârilor prin care prima instanță ia act de renunțarea la judecarea cererilor formulate în cadrul unor proceduri speciale, calea de atac este recursul ce se exercită în termen de 30 de zile de la comunicare, având în vedere că dispozițiile edictate în reglementarea unor proceduri speciale referitoare la calea de atac și termenul în care poate fi

în sensul că termenul de exercitare a recursului împotriva hotărârii judecătorești prin care prima instanță a luat act de renunțarea la judecata unei cereri formulate pe calea unei proceduri speciale ce presupune o cale de atac cu termen de exercitare diferit de cel reglementat în dreptul comun (de exemplu, procedura ordonanței președințiale sau procedura de emitere a ordinului de protecție) este termenul prevăzut pentru calea de atac proprie procedurii speciale respective.

Ca atare, opiniile divergente impun pronunțarea unei decizii care să asigure unitatea jurisprudenței.

§ 3.2. În conformitate cu dispozițiile art. 515 din Codul de procedură civilă: *"Recursul în interesul legii este admisibil numai dacă se face dovada că problemele de drept care formează obiectul judecății au fost soluționate în mod diferit prin hotărâri judecătorești definitive, care se anexează cererii."*

Analiza hotărârilor judecătorești definitive anexate relevă existența unei practici neunitare reflectată într-un număr consistent de hotărâri contradictorii, provenind din circumscripțiile tuturor curților de apel, ceea ce denotă existența unor probleme de drept reale, de interes, soluționate diferit la nivelul instanțelor judecătorești, care necesită dezlegare din partea instanței supreme.

Practica neunitară a instanțelor judecătorești, exemplificată prin hotărârile judecătorești diferite, se circumscrie problemelor de drept sesizate întrucât în cuprinsul hotărârilor judecătorești definitive este identificată dispoziția legală interpretată și aplicată.

Deși, în cuprinsul hotărârilor judecătorești, cu o singură excepție¹², nu se regăsește o analiză și o interpretare propriu-zisă a dispozițiilor legale referitoare la problemele de drept supuse analizei, cu toate acestea, se constată că prin dispozitivul hotărârilor judecătorești, instanțele au indicat în mod diferit, atât calea de atac, cât și termenul de exercitare a recursului, ceea ce evidențiază existența unei practici neunitare.

exercitată vizează alte ipoteze decât cea a renunțării la judecată. Aceasta din urmă, constituind un act de dispoziție al părții, este reglementată prin norme speciale, derogatorii chiar și de la normele ce reglementează procedurile speciale. Nu se regăsesc, la nivelul procedurilor speciale, prevederi care să permită concluzia potrivit căreia, în cazul analizat, calea de atac ar fi cea reglementată pentru renunțarea la judecată, iar termenul ar fi acela stipulat, fie și pentru exercitarea căii de atac a apelului, în cadrul unei proceduri speciale.

¹² Decizia civilă nr. 385 din 05.12.2024 a Curții de Apel Ploiești, pronunțată în dosarul nr. 1394/105/2024, indicată la pct. 28 din Anexa I.1.;

În jurisprudența de unificare a Înaltei Curți de Casație și Justiție¹³, s-a statuat că: „lipsa unei deliberări explicite asupra problemei de drept, în cuprinsul hotărârii, nu are aptitudinea de a conduce inevitabil și în toate cazurile la concluzia că o deliberare nu a existat.”.

În același sens, s-a reținut și că : „practica judiciară și considerațiile de ordin teoretic exprimate de curțile de apel conturează o lipsă de unitate vădită în interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale incidente, care reclamă o dezlegare pe calea mecanismului de unificare a recursului în interesul legii.”¹⁴.

§ 4. Analiza problemei de drept

§ 4.1. Referitor la calea de atac

Dispozițiile art. 406-407 din Codul de procedură civilă, plasate în Secțiunea 1- „Renunțarea la judecată”, Capitolul II - „Unele incidente procedurale”, Titlul I - „Procedura în fața primei instanțe”, Cartea a II-a – „Procedura contencioasă ” consacră una dintre formele de manifestare a principiului disponibilității consacrate în art. 9 alin. (3) teza I din Codul de procedură civilă, text potrivit căruia, în condițiile legii, partea poate, după caz, renunța la judecarea cererii de chemare în judecată sau la însuși dreptul pretins, poate recunoaște pretențiile părții adverse sau se poate învoi cu aceasta pentru a pune capăt în tot sau în parte, procesului, poate renunța la exercitarea căilor de atac ori la executarea unei hotărâri.

Potrivit art. 406 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, reclamantul, ca parte care a declanșat procesul, poate oricând să renunțe la judecată, în tot sau în parte, fie verbal, în ședința de judecată, fie prin cerere scrisă, personal sau prin mandatar cu procură specială.

Dispozițiile art. 406 alin. (3)-(5) din Codul de procedură civilă cuprind o serie de reguli procedurale sub aspectul condițiilor în care instanța poate lua act, în mod valabil, de renunțarea la judecată.

¹³ Decizia nr. 14 din 28.06.2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție- Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 907 din 22.09.2021, paragraful 79;

¹⁴ Decizia nr. 8 din 25.06.2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție-Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 627 din 25.06.2021, paragraful 52;

Potrivit art. 406 alin. (6) teza I din Codul de procedură civilă, renunțarea la judecată se constată printr-o hotărâre supusă recursului, care va fi judecată de instanța ierarhic superioară celei care a luat act de renunțare.

În doctrină¹⁵ s-a observat că prin această normă cu caracter special s-a instituit, în privința căii de atac de care este susceptibilă hotărârea prin care se constată, în cursul judecății, intervenirea acestui incident procedural, o derogare de la principiul *accessorium sequitur principale*, astfel încât, hotărârea prin care prima instanță a luat act de renunțarea la judecată va fi supusă doar recursului, chiar dacă hotărârea asupra fondului ar fi susceptibilă de apel.

De aceea, în literatura de specialitate¹⁶ s-a arătat că derogarea pe care art. 406 alin. (6) din Codul de procedură civilă o conține privește și regula referitoare la obiectul apelului, conținută în art. 466 alin.(1) din Codul de procedură civilă, regulă potrivit căreia, hotărârile pronunțate în primă instanță pot fi atacate cu apel, dacă legea nu dispune în mod expres altfel.

Astfel, indicând că hotărârea este supusă recursului, cu toate că, dacă se ia act de renunțarea la judecată în fața primei instanțe, ar fi vorba despre o hotărâre supusă, ca regulă, apelului, art. 406 alin.(6) derogă de la art.466 din Codul de procedură civilă.¹⁷

Prin urmare, dispozițiile art. 406 alin.(6) din Codul de procedură civilă au caracterul unor norme speciale, aplicabile cu prioritate față de soluțiile normative conținute în Titlul II- „Căile de atac” din Cartea a II-a - „Procedura contencioasă” a Codului de procedură civilă.

Totodată, derogarea de la dispozițiile cuprinse în Titlul II- „Căile de atac” din Cartea a II-a - „Procedura contencioasă” a Codului de procedură civilă, pe baza cărora este configurată arhitectura căilor de atac în procesul civil - apelul fiind calea de atac ordinară, de reformare, devolutivă, suspensivă de executare și comună, ce poate fi exercitată împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță, recursul constituind o cale de atac extraordinară, de reformare, nedevelopativă, ce poate fi

¹⁵ G. Boroi, M. Stancu, *Drept procesual civil*, Editura Hamangiu, București, 2015, p. 524;

¹⁶ A. Costanda, comentariu art. 406 din Codul de procedură civilă în „*Noul cod de procedură civilă. Comentariu pe articole*”, coord. G. Boroi, Vol. I, ediția a 2-a revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2016, n. 4, p. 881;

¹⁷ Ibidem;

exercitată, de regulă, împotriva hotărârilor date în apel – este de strictă interpretare și aplicare, doar în privința incidentului procedural al renunțării la judecată.

În cazul reglementat de art. 406 alin. (6) din Codul de procedură civilă ne aflăm într-o situație expres prevăzută de lege, în care hotărârea pronunțată în primă instanță, pe baza actului de dispoziție al părții, este supusă doar recursului la instanța ierarhic superioară.

Data fiind plasarea lor în Cartea a II-a a Codului de procedură civilă - „*Procedura contencioasă*”, Titlul I - „*Procedura în fața primei instanțe*”, dispozițiile art. 406 alin. (6) sunt aplicabile cu titlu de drept comun și în privința cererilor și contestațiilor adresate instanței de executare¹⁸, precum și diferitelor proceduri speciale reglementate în Cartea a VI-a a Codul de procedură civilă, sub rezerva evidentă, ca pentru aceste proceduri să nu existe o normă specială prin care să se prevadă o altă cale de atac pentru hotărârea pronunțată pe baza aceluiași incident procedural.

Totodată, în virtutea dispozițiilor art. 2 din Codul de procedură civilă, care stabilesc vocația acestui act normativ, de a constitui procedura de drept comun în materie civilă, precum și în alte materii, în măsura în care legile care le reglementează nu conțin dispoziții contrare, prevederile art. 406 alin. (6) din Codul de procedură civilă devin aplicabile, cu titlu de regulă generală (drept procesual comun) în materie civilă, și în procedurile reglementate prin acte normative

¹⁸ Pe temeiul art. 717 alin. (1) din Codul de procedură civilă, contestația la executare se judecă cu procedura prevăzută de prezentul cod pentru judecata în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător, dispozițiile art. 200 nefiind aplicabile.

În doctrină s-a arătat că, fiind aplicabile regulile procesuale pentru judecata în primă instanță, potrivit art. 717 alin. (1) C. proc. civ., diferitele incidente procedurale care se pot ivi în cazul judecării contestației la executare vor deroga de la regulile instituite prin art. 718 din Codul de procedură civilă, chiar dacă aceste incidente sunt cuprinse în partea generală a Codului, având în vedere că sunt reglementate prin norme cu caracter special. Astfel, în ipotezele în care, în primă instanță, contestația la executare s-a perimat ori s-a renunțat la judecată sau cauza a fost rezolvată pe temeiul altor asemenea incidente pentru care există norme speciale referitoare la calea de atac împotriva hotărârii, vor fi aplicabile acele prevederi speciale pentru fiecare dintre aceste incidente procedurale (C. Lungănașu, *Căile de atac împotriva hotărârii pronunțate în procedura contestației la executare*, Universul Juridic Premium nr. 1/2020, <https://lege5.ro/App/Document/gm2tqobyhe4a/caile-de-atac-impotriva-hotararii-pronuntate-in-procedura-contestatiei-la-executare> și autorii loc cit., Șt. I. Lucaciuc, *Contestația la executare în reglementarea noului Cod de procedură civilă*, Editura Hamangiu, București, p. 416);

speciale¹⁹ sau în materii speciale²⁰, care nu conțin o reglementare diferită, în privința căii de atac ce poate fi exercitată împotriva hotărârii pe care prima instanță o pronunță în temeiul aceluiași incident procedural.

Vocația Codului de procedură civilă, de a reprezenta dreptul comun pentru proceduri reglementate prin legi speciale este recunoscută și prin dispoziții finale cuprinse într-unele dintre aceste acte normative²¹, care dau expresie adagiului *generalia specialibus non derogant*. În unele situații, completarea cu legea generală de procedură civilă se realizează nuanțat, în măsura în care aplicarea legii generale este compatibilă cu reglementarea specială²².

Dispozițiile cuprinse în actele normative speciale, care preiau paradigma căilor de atac din sistemul Codului de procedură civilă, indicând apelul drept cale de atac ce poate fi exercitată împotriva hotărârii prin care prima instanță soluționează cererea de chemare în judecată, au caracterul unor norme generale inserate într-o lege specială și pot fi înlăturate de la aplicare, în ceea ce privește tipul căii de atac, în considerarea caracterului special al dispozițiilor art. 406 alin.(6) din Codul de procedură civilă și a regulii de interpretare *specialia generalibus derogant*.

¹⁹În doctrină, s-a reținut că, în temeiul art. 2 alin. (1) din Codul de procedură civilă, normele de drept procesual civil cuprinse în Codul de procedură civilă constituie legea generală în ceea ce privește procedura în materie civilă, ceea ce are drept consecință faptul că, ori de câte ori legea nu prevede altfel în mod expres, în materie civilă, în ceea ce privește procedura, se vor aplica dispozițiile cuprinse în Codul de procedură civilă. Noțiunea de „materie civilă” vizată de prevederile art. 2 alin. (1) din Codul de procedură civilă cuprinde raporturile juridice patrimoniale și nepatrimoniale dintre persoane ca subiecte de drept civil, indiferent de calitatea acestora, de profesionist sau neprofesionist, precum și orice alte domenii la care se referă litera și spiritul Codului civil (în acest sens, comentariu art. 2 din Codul de procedură civilă în *Noul Cod de procedură civilă. Comentarii pe articole*, coord. G. Boroi, Vol. I, Ediția a 2-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2016, n. 2, p. 5);

²⁰ În literatura de specialitate, s-a arătat că legile care reglementează alte materii, cum ar fi materia administrativă, contravențională, contenciosul electoral, etc., chiar dacă reprezintă dreptul comun pentru materiile respective, în ceea ce privește normele de drept procesual pe care le conțin, constituie legi speciale față de Codul de procedură civilă, astfel încât, în materie de procedură, aceste legi speciale se vor aplica doar în cazurile pe care le reglementează, fiind de strictă interpretare și aplicare, iar acolo unde nu dispun, se vor completa cu prevederile Codului de procedură civilă (Ibidem, n. 3, p. 6);

²¹ Ex. **art. 275** din Titlul XII - „Jurisdicția muncii” al Codului muncii (Legea nr. 53/2003), republicat potrivit căroră, „Dispozițiile prezentului titlu se completează cu prevederile Codului de procedură civilă.”;

²² În acest sens:

- **art. 342 alin. (1) din Legea nr. 85/2014** privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență: „Dispozițiile prezentei legi se completează, în măsura în care nu contravin, cu cele ale Codul de procedură civilă și ale Codului civil.”;

- **art. 28 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004**, modificată și completată: „Dispozițiile prezentei legi se completează cu prevederile Codului civil și cu cele ale Codului de procedură civilă, în măsura în care nu sunt incompatibile cu specificul raporturilor de putere dintre autoritățile publice, pe de o parte, și persoanele vătămate în drepturile sau interesele lor legitime, pe de altă parte.”;

Astfel, în situațiile în care calea de atac împotriva unei hotărâri pronunțată în considerarea unui incident procedural, care cunoaște o reglementare specială în Codul de procedură civilă, diferită față de dispozițiile art. 466 și art. 483 din Titlul II – „Căile de atac”, calea de atac respectivă se va aplica indiferent de procedura în care se va pronunța hotărârea.

Cu alte cuvinte, dispozițiile art. 406 alin.(6) din Codul de procedură civilă reglementează o cale de atac specială în raport de calea de atac generală reglementată în procedurile speciale.

Se constată că art. 406 alin. (6) din Codul de procedură civilă constituie o normă juridică cu caracter special, care înlătură de la aplicare atât normele cu caracter general din materia căilor de atac (dreptul comun în materia căilor de atac) cât și normele procedurii speciale care reglementează tipul căii de atac proprii procedurii respective (dreptul comun în materia procedurii speciale).

În consecință, având în vedere caracterul de normă specială al prevederilor art. 406 alin. (6) din Codul de procedură civilă, calea de atac a recursului se aplică și în materia procedurilor speciale, chiar dacă normele procedurii speciale reglementează căi de atac proprii procedurii respective.

§ 4.2. Referitor la termenul de exercitare a căii de atac

Renunțarea la judecată constituie un incident procedural, iar potrivit doctrinei, prin incident de procedură, într-un sens mai larg, se înțelege orice contestație care se grefează pe cererea principală și care este de natură să suspende, să întrerupă ori să stingă cursul judecății sau să modifice soluția.

Astfel, de esența cererilor incidentale este faptul că sunt formulate în cadrul unui proces în curs.

Cererea de renunțare la judecată are caracterul unei cereri incidentale, ce se circumscrie definiției legale, date acestei categorii de cereri în art. 30 alin. (6) din Codul de procedură civilă²³.

²³ Art. 30 alin. (6) din Codul de procedură civilă, „Cererile incidentale sunt cele formulate în cadrul unui proces aflat în curs de desfășurare.”;

Art. 406 alin. (6) din Codul de procedură civilă stabilește doar tipul căii de atac (recursul), care se aplică atunci când instanța soluționează cauza în temeiul incidentului procedural al renunțării la judecată, însă nu stabilește și un termen pentru exercitarea acestei căi de atac.

În atare condiții, întrucât renunțarea la judecată constituie un incident procedural, în lipsa prevederii unui termen derogatoriu pentru calea de atac a recursului, se aplică regimul juridic al fondului.

Astfel, dispozițiile art 406 alin. (6) din Codul de procedură civilă trebuie completate cu dispozițiile specifice procedurii în cadrul căreia s-a formulat cererea principală, atât în ceea ce privește termenul de exercitare a recursului împotriva hotărârii judecătorești prin care instanța a luat act de renunțarea la judecată, cât și în privința momentului de început al acestui termen.

Cu alte cuvinte, în situația în care renunțarea la judecată intervine într-o procedură specială, sunt incidente normele juridice aplicabile procedurii speciale respective întrucât renunțarea la judecată este un incident procedural, ceea ce înseamnă că urmează regimul juridic al cererii principale. Doar în situația în care nu este reglementat niciun termen special sau moment de început al acestuia, derogatoriu de la dreptul comun, sunt aplicabile dispozițiile generale, conținute de art. 485 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Această interpretare are în vedere necesitatea respectării specificului și scopului procedurilor speciale, respectiv soluționarea cauzelor cu celeritate și protejarea intereselor specifice.

Procedurile speciale conțin norme derogatorii de la dreptul comun, create cu scopul de a asigura soluționarea cu celeritate a anumitor cauze. Or, aplicarea termenului general pentru exercitarea căii de atac, chiar și în privința unui incident procedural, ar contraveni finalității pentru care au fost instituite respectivele proceduri speciale, caracterizate prin urgență.

Împrejurarea că incidentul procedural se ivește în cadrul procedurilor speciale nu înlătură regimul juridic de soluționare a cererii de renunțare la judecată cu celeritate, iar o soluție contrară ar contraveni scopului pentru care legiuitorul a reglementat procedurile speciale.

Termenele prevăzute în textele legale care reglementează căile de atac în cadrul procedurilor speciale relevă urgența în judecarea acestora, ceea ce consacră principiul celerității în soluționarea acestor cauze.

În susținerea acestei concluzii este și interpretarea teleologică a normei, în sensul că, dacă pentru promovarea căii de atac împotriva hotărârii de renunțare la judecată, pronunțată într-o procedură specială s-ar aplica termenul general, prevăzut de Codul de procedură civilă, părțile ar beneficia de un termen mai mare decât cel de care ar beneficia în situația în care prin hotărârea pronunțată s-ar soluționa litigiul dintre ele (în ipoteza în care norma specială reglementează un termen mai scurt), ceea ce nu ar avea o susținere logică și nici nu ar corespunde scopului pentru care legiuitorul a instituit un termen pentru exercitarea căii de atac, mai scurt decât termenul de drept comun.

În concluzie, termenul de exercitare a recursului împotriva hotărârii judecătorești prin care prima instanță a luat act de renunțarea la judecata unei cereri formulate pe calea unei proceduri speciale nu poate fi decât termenul prevăzut pentru calea de atac proprie procedurii speciale respective, având în vedere că normele juridice aplicabile procedurii speciale derogă de la normele generale, iar derogarea a avut ca rațiune soluționarea cauzei în regim de urgență, inclusiv prin reglementarea unor termene de exercitare a căilor de atac mult mai scurte decât cele din dreptul comun.

Pentru aceste motive, în temeiul dispozițiilor art. 517 din Codul de procedură civilă, solicit admiterea prezentului recurs în interesul legii și pronunțarea unei decizii prin care să se asigure interpretarea și aplicarea unitară a legii.

**PROCUROR GENERAL,
Alex FLORENȚA**